

CIUTAT

REVISTA DE PALMA

Octubre 2020 Núm. 2

PLAÇA MAJOR:

ZONA ZERO PER A

UN NOU MODEL DE CIUTAT?

CIUTAT

REVISTA DE PALMA

Edita:

PALMA XXI

www.palmaxxi.com
info@palmaxxi.com

Ciutat és una publicació independent i plural que defensa la llibertat d'expressió. Les opinions expressades a les seves pàgines no són assumides necessàriament per Palma XXI, sinó que pertanyen als seus autors i autores, que en són responsables.

Foto de portada: Institut d'Estudis Baleàrics

EN AQUEST NÚMERO DE CIUTAT

Repensem la plaça Major - G. O. A.
04

El futur de la plaça Major: què ha dit l'Ajuntament?
07

Plataforma Zona Zero: al rescat de la plaça Major i de la participació ciutadana
08

Arca: recuperar el túnel i fer un centre d'interpretació de Ciutat
10

Associació de Comerciants de la plaça Major: proposta de reconversió de les galeries comercials
11

Geltoki: és possible que la ciutadania gestioni els espais públics?
12

Per Sant Miquel iniciem la custòdia agrària de s'Horta de Dalt
15

Notícies de Ciutat
18

El futur de Palma: notícies de les entitats
19

La Ciudad Cuántica, per Lourdes Durán
20

Guia urbana de Palma: Pere Garau
21

EDITORIAL

La plaça Major de Palma (entesa pel conjunt que formen la plaça, les galeries i l'aparcament subterrani) està ubicada al cor de la Ciutat. Podríem dir, però, que es troba al cor dels ciutadans? L'espai que deixà la seu de la Inquisició va donar lloc a aquest solar que, a poc a poc, es va anar configurant per convertir-se en un espai d'ús públic. L'hemeroteca ens mostra imatges d'una plaça transitada per veïnats i famílies, enjardinada i amb bancs per seure-hi; és a dir, un espai de trobada.

L'any 1969, la plaça encara continuava incompleta i l'Ajuntament va aprovar el que la premsa anomenà "la gran reforma de la plaça Major". Aquesta iniciativa va consistir a perforar el solar fins a arribar al nivell de la Rambla, creant quatre plantes destinades a aparcament i una a galeria comercial. L'any 1973 s'inauguraria l'aparcament, el tercer subterrani de la ciutat (amb el de s'Olivar i el de Berenguer de Palou), i la plaça adoptaria la configuració que ha arribat fins als nostres dies. El cotxe s'instal·lava al centre de la ciutat en nom del progrés. En el moment actual, en el qual s'aposta per la mobilitat sostenible, els carrers per a vianants, el transport públic, la bicicleta i la Ciutat 30, té sentit mantenir un aparcament rotatiu en aquesta ubicació?

L'espai de trobada ha esdevingut avui, en els millors dels casos, un espai de trànsit. Eliminades les jardineres i els bancs, la imatge que presenta avui la plaça Major és la d'un solar enrajolat. L'única opció per seure-hi és de pagament, a un dels restaurants que, d'altra banda, estan dirigits a un client turista. La turistització es manifesta a tota la ciutat i, especialment, en el seu "cor". Només el mercadet de Nadal aconsegueix any rere any que els residents tinguin interès a passejar per la plaça.

Per la seva banda, les galeries comercials han anat perdent lluentor a mesura que passaven els anys, i la seva proposta comercial ha quedat obsoleta. Val a dir que les galeries comercials subterrànies són una proposta que no ha arribat a calar a Ciutat: les galeries d'Avingudes fa temps que varen desaparèixer, i les de Velázquez només mantenen un parell de comerços en actiu. És necessari, per això, dissenyar una proposta atractiva tant des del punt de vista arquitectònic com d'usos, per tal que tant residents com visitants se sentin atrets a accedir-hi.

És el moment de recuperar aquest espai per als veïnats, de fer-lo atractiu per als visitants i d'aconseguir una ciutat innovadora en l'aspecte social, urbanístic i econòmic. És el moment de pensar en el petit comerç i en el producte local. És el moment de recuperar el patrimoni històric i cultural que va quedar amagat per la construcció dels aparcaments. És el moment de dotar Ciutat amb una infraestructura referent a nivell europeu tant per la seva arquitectura, com pel seu ús, com pel seu model de gestió.

La plaça Major, al cor de la ciutat, és la "zona zero". La reforma d'aquest espai tindrà repercussions en tot el conjunt del centre històric i, per tant, s'ha de fer en diàleg amb el seu entorn. La seva rehabilitació tindrà un efecte multiplicador, de manera que s'ha d'entendre com un projecte global i no únicament puntual. Ens trobam, per tant, davant l'oportunitat de la gran reforma de la plaça Major del segle XXI.

REPENSEM LA PLACA MAJOR

Grup d'Opinió d'Arquitectes (G.O.A.)

Foto : ASIM.

Fa uns dies l'Ajuntament de Palma va anunciar la seva decisió de descartar definitivament el projecte de fer més gran l'aparcament de la Plaça Major, afegint-hi les galeries comercials un cop s'ha acabat la concessió, i la seva voluntat de convocar un concurs d'idees per decidir el futur d'aquest espai.

Per aquest motiu, i davant la petició de Palma XXI d'un text que il·lustràs una mica tota la importància urbana d'aquest espai i la seva complexitat, hem recordat l'article que com a Grup d'Opinió d'Arquitectes publicàrem a l'Última Hora el més de febrer passat, quan es començà a parlar de què fer amb aquests espais una vegada acabada la concessió; article que, amb unes poques correccions, reproduïm tot seguit:

Com és sabut, la configuració actual de la Plaça Major, es el resultat de les obres que s'hi realitzaren a mitjans dels anys seixanta, que suposaren la creació d'un gran aparcament al centre de la ciutat i l'habilitació d'unes galeries comercials soterrades (tot molt d'aquell moment), però que no només afectaren el subsòl, sinó que també configuraren els dos laterals curts edificats de la plaça, cap el carrer del Sindicat i el balcó cap a la Rambla, amb uns resultats que, per dir-ho suaument, mai no han resultat satisfactoris.

És per això que l'extinció de la concessió dels espais soterrats s'ha de prendre com una oportunitat única per pensar com corregir els errors d'aquell projecte i repensar amb criteris de futur aquest lloc estratègic de Ciutat.

Les primeres propostes que varen sortir en premsa, començant per la proposta municipal d'ocupar aquest espai sota la Plaça Major amb més aparcaments, amb l'argument de què hi ha demanda i que la inversió és assumible, varen rebre el rebuig ciutadà, com no podria ser d'altra manera. Però tampoc n'hi hagut d'altres que es plantegin el futur d'aquest lloc atenent a tota la complexitat d'un espai urbà d'aquesta importància.

Primerament, per intervenir en aquest espai convé recordar que no són recomanables les urgències com tampoc no han de ser únicament els criteris economicistes de rendibilitat els que determinin la solució final, ja que podrien abocar-nos a solucions difícilment reversibles que condicionarien el futur d'un indret tan importat de la ciutat (com va passar fa cinquanta anys).

S'ha d'insistir en què per detectar els diferents problemes a resoldre, cal fer tots els estudis previs necessaris per conèixer la seva realitat històrica i l'actual. Encara que s'hagués pogut començar a treballar fa temps (anys), mai és tard per fer les coses bé. Prenguem consciència del fet i madurem les alternatives, no pensem únicament en el que pot costar ni en el temps que pugui dur trobar la solució.

Una primera ullada al lloc ja delata la seva complexitat i la del seu entorn. Ens fa veure que és un creuament de recorreguts importants, amb diferents nivells: des de l'eix carrer Colom-Sant Miquel fins a la connexió entre la part alta i la part baixa de la ciutat, cap a la Rambla (mirador i escales); des del carrer Unió (escales del Teatre) fins el carrer del Sindicat; així com un punt de connexió amb espais urbans pròxims: plaça del Banc de s'Oli, plaça del Marqués de Palmer, plaça d'en Coll; i molt a prop de l'Ajuntament, del Mercat de l'Olivar i d'equipaments culturals com el

Teatre Principal i d'altres com la Fundació Joan March i el Caixa Fòrum.

Es tracta per tant d'un espai urbà de gran importància, com ho són la majoria de places majors del nostre entorn cultural, un espai que hauria de ser de referència per els ciutadans i no només un espai per fer-hi negoci ni un escenari per a turistes.

En el nostre cas, donada la seva situació i la topografia de l'entorn, podem diferenciar tres nivells, que s'han de tenir en compte a la vegada, per repensar i aprofitar aquesta ocasió.

Començant per l'inferior, l'aparcament, tenim ara una oportunitat per reduir la seva incidència en la mobilitat i, per tant, no condicionar el futur de la Rambla i el seu entorn. La necessitat d'arribar al mateix cor de la ciutat amb un aparcament rotatori té l'efecte cridada tan conegut i debatut, i actualment ningú pensaria (com fa cinquanta anys) que això és una solució de futur. Palma necessita recuperar espais públics i també atendre prioritàriament els residents. Per aquest motiu, si s'han de mantenir els aparcaments existents, aquests haurien de ser sobretot per als residents. Així, a més de incentivar el teixit residencial, buidaria els carrers de cotxes. Mantenir un aparcament rotatori no ajudaria en absolut a minvar el trànsit del centre històric.

Pel que fa a les plantes comercials, també s'ha d'evitar prendre decisions de pressa: ni convertir-les en més plantes d'aparcament ni tampoc propostes poc pensades com omplir-les un altre pic de comerços. Es tracta d'un espai amb possibilitats, però no necessàriament aquestes. La qualitat comercial dels carrers que envolten la plaça sempre serà millor que la d'una galeria comercial enterrada, abocada, com així ha estat, a la seva degradació. (A Palma, a més ja comptam amb altres exemples en què aquests intents no han acabat funcionant, com les Galeries

Velázquez o les Avenida). Per això és necessari un estudi que analitzi altres alternatives, que ofereixi serveis al barri, i que serveixi també per resoldre l'única façana que ara tenen aquestes plantes: la façana de les escales que baixen a la Rambla, una assignatura pendent de fa molts d'anys.

Pel que fa a la superfície de la plaça, està comprovada la seva capacitat per a la realització d'esdeveniments de tota mena, fires, exposicions, concerts... Si bé es cert que hi ha elements que no afavoreixen el seu ús, començant per la curvatura del

paviment provocada per l'existència de soterranis. S'haurien de millorar els carrers i escales que hi arriben, i els elements urbans que la conformen. També estudiar els usos pertinents per evitar que sigui només utilitzada com a terrassa.

En definitiva, ara s'obre una oportunitat única i a un lloc estratègic i central de Ciutat com és la Plaça Major. Per no repetir errors del passat i començar a fer-ho bé, s'ha d'estudiar a fons la seva problemàtica i necessitats, sense improvisar ni tenir presses.

IMPROVITZAR ÉS DESTRUIR.

El futur de la plaça Major QUÈ HA DIT L'AJUNTAMENT?

Redacció Ciutat.- Des de que el passat mes de setembre de 2019 l'Ajuntament decidís no renovar la concessió (vigent durant els darrers 50 anys), tant l'aparcament com les galeries de la plaça Major varen passar a ser de gestió municipal. Des d'un primer moment, l'SMAP va assumir la gestió dels aparcaments; les galeries, en canvi, varen quedar obertes a diferents possibilitats.

El 13 de setembre de 2019, l'Ajuntament anunciava "la constitució d'un equip de treball integrat per diferents àrees municipals que, en primer lloc, analitzarà els estudis tècnics preliminars sobre l'estat i condicions dels espais dels locals [...]. Un cop revisats aquests informes i les seves recomanacions, la intenció d'aquest equip de treball és convocar representants econòmics, així com entitats veïnals i socials, per a realitzar un procés participatiu que defineixi l'ús d'un espai tan emblemàtic i cèntric de la ciutat". "Després del procés participatiu, aquest equip de govern proposarà els usos de l'espai dels locals comercials abans que finalitzi l'any". El mateix dia, el batle José Hila i el regidor de Promoció Econòmica i Ocupació, Rodrigo A. Romero es varen reunir amb Afedeco i Pimeco per tal de compartir amb aquestes entitats els processos de recuperació i convidar-les a decidir de manera conjunta un projecte compartit per al futur de les galeries.

Durant el mes d'octubre i novembre, segons va declarar Alberto Jarabo, portaveu de l'equip de govern municipal i regidor de Participació Ciutadana i Govern Interior, l'Ajuntament va anar rebent "nombroses propostes" per part de la societat civil. El mes de desembre de 2019, Jarabo comunicava que l'Ajuntament ja comptava amb dos projectes finalistes: el primer, destinar l'espai

central de les galeries a aparcament, i els espais laterals a locals públics o privats; el segon projecte, dedicar tota la zona a un espai multiusos per a entitats veïnals i sense afany de lucre, així com per a la promoció del producte local.

A principis del mes de gener de 2020, el regidor de Participació declarava que "la intenció de l'Ajuntament és que aquest espai torni a revitalitzar-se i no només s'apropin turistes, sinó que el visitin i el disfrutin els residents i que sigui un referent". A finals del mateix mes, l'Ajuntament anunciava que, tot i continuar analitzant les dues opcions, "l'aparcament és viable". Això no obstant, per tal d'ampliar l'aparcament, s'hauria de fer una modificació puntual del PGOU, ja que actualment no contempla aquest ús.

A mitjans del mes de setembre de 2020, un any després d'assumir la gestió d'aparcaments i galeria, les àrees de Participació Ciutadana i Model de Ciutat varen acordar que "les galeries han de tenir un ús social i comercial, així com oficines per administracions". El portaveu de l'equip de govern, Alberto Jarabo, anunciava que "l'Ajuntament posarà en marxa a principis d'octubre un concurs d'idees arquitectòniques". "L'objectiu és que per a finals d'any es pugui comptar amb un projecte definitiu". Una de les condicions que posa l'Ajuntament al projecte de rehabilitació de les galeries és que hi hagi llum natural. Per tant, s'haurà d'actuar també en superfície, va explicar Jarabo. Pel que fa a la gestió de l'espai, les opcions continuen obertes, i podrà ser tant totalment pública, com pública-privada, com una concessió.

An aerial, black and white photograph of a city square, likely Plaça Major in Mallorca. The square is surrounded by multi-story buildings. A dashed white line is drawn across the square, forming a large, irregular shape that encompasses most of the open space. The text is overlaid on the bottom right of the image.

PLATAFORMA ZONA ZERO:

**al rescat de la plaça Major i
de la participació ciutadana**

La Plataforma Zona Zero sorgeix com a reacció immediata a la proposta de l'Ajuntament de fer un pàrquing a les galeries de la Plaça Major, però no exclusivament. En realitat, el que subjeu a l'articulació de diverses entitats (impulsades per les associacions de veïnades de Canamunt i la Calatrava, Palma XXI i Orgull Llonguet, però amb el suport de moltes altres entitats veïnals, cíviques i comercials) ha estat la necessitat de la ciutadania de poder participar en la presa de decisions que afecten la nostra vida quotidiana present i futura, és en bona part responsable.

Conscients de l'emplaçament i de la dimensió (física i simbòlica) de les galeries, associacions veïnals i fins a 50 entitats i col·lectius de Mallorca, vàrem signar un Manifest que es va fer públic el gener de 2020, posant sobre la taula la voluntat ciutadana de salvar de la turistització un espai emblemàtic que ja donàvem per perdut.

En concret, el manifest expressava el desig de retornar l'espai a la ciutadania, recuperant el seu significat històric i no com a zona de pas o a la caça del turista. Interconnectar la part superior amb les galeries, habilitar la zona de pàrquing actual exclusivament per a residents i contemplar propostes, tant comercials com socials o educatives, que vagin en la direcció d'una ciutat més sostenible, innovadora i resilient.

I és que, després de 50 anys d'una concessió fallida, valia la pena apel·lar l'Ajuntament perquè hi posés més energia i més imaginació en el projecte i no repetir models que recorden més al segle passat que a l'actual. Allà on l'Ajuntament veia un pàrquing, nosaltres veïem una oportunitat de canvi, una zona zero amb la inquietud de generar una transformació profunda al centre i, per extensió, per fer un cop

Foto: Palma XXI.

de timó cap a un nou model de ciutat, més sostenible, més innovadora i inclusiva, aprofitant la intel·ligència col·lectiva.

La ciutadania anam per davant l'administració en aquesta aposta de futur que vol de la ciutat un lloc més habitable, on les persones estiguem al centre. Demanàvem un procés participatiu i, per ara, sabem que l'Ajuntament té la voluntat de convocar aviat un concurs d'idees. Haurem de veure com es planteja, però ens sembla una passa important que dona resposta a una reivindicació ciutadana.

Amb la certesa de que els processos de canvi no són senzills, ni immediats, però sí són possibles, des de la Plataforma vàrem organitzar una jornada de debat convidant projectes i persones referents a altres ciutats, que ens podien compartir la seva experiència de participació ciutadana en la intervenció a espais públics: Harinera, espai creatiu i cultural a Saragossa; Geltoki, projecte d'economia social i solidària a l'antiga estació d'autobusos de Pamplona; Raons Públiques,

projecte d'innovació social urbana a Barcelona i Itziar González, arquitecta i urbanista, impulsora del Parlament Ciutadà i de l'Institut Cartogràfic de la Revolta.

La jornada, prevista pel mes de març es va haver de suspendre a causa del confinament, però es va poder celebrar online el mes de juny. Llavors, el panorama havia canviat radicalment, però les raons s'havien tornat més urgents que mai i cada una de les experiències que es va presentar resultava inspiradora per al cas de Palma.

Hem conegut com ciutats grans i mitjanes estan encetant el camí, apostant per una economia més local i solidària, facilitant la participació i obrint pas de forma exitosa a projectes co-gestionats entre l'administració i col·lectius. Des de la Plataforma Zona Zero, estam satisfets d'haver contribuït a aturar un projecte inapropiat. Ara que l'Ajuntament ha fet marxa enrere, és necessari continuar amb aquest procés de transformació, nosaltres volem ser-hi, el moment ho demana, la ciutadania ho reclama.

**Article escrit col·laborativament pels membres de la Plataforma Zona Zero.*

ARCA: **recuperar el túnel del tren existent sota les** **Galeries i fer un centre d'interpretació de Ciutat***

"No podem deixar passar aquest tren", la recuperació del túnel que uneix les galeries de la plaça Major i al Parc de la Mar. D'aquesta explícita manera va resumir al gener d'aquest any el president de l'associació Amics del Ferrocarril de Balears, Miquel Àngel Riera, la petició d'ARCA a Cort de reobrir el túnel pel qual antigament es transportaven les mercaderies entre el port i el centre de Palma. Des de la plaça d'Espanya, eren traslladades als pobles per la xarxa ferroviària i, tot i que aquesta infraestructura subterrània va ser tancada fa més de mig segle, es troba en molt bon estat.

L'entitat proteccionista va sol·licitar a l'Ajuntament aprofitar la reforma de les galeries comercials de la plaça Major per tornar a la ciutat el túnel i adequar-lo per explicar la seva història, "una oportunitat única de la qual no totes les ciutats poden gaudir". La portaveu i vicepresidenta d'ARCA, Àngels Fermoselle, va afegir que aquesta idea hauria d'anar unida a la proposta ja plantejada al novembre de l'any passat de crear un centre d'interpretació de la història de Ciutat en part de les galeries.

En els seus al voltant de 4.000 metres quadrats, "hi ha espai suficient i és un lloc perfecte" per tres

raons, principalment: "La plaça Major és el centre de Palma per excel·lència, per on transita moltíssima gent, uneix la part alta i baixa de la ciutat i és un espai accessible". Si es portés a terme, es convertiria en "un pol d'atracció que crearia sinergies amb la resta d'equipaments que tenen cabuda en les mateixes galeries", va afirmar referint-se a les propostes presentades per altres entitats ciutadanes. Tant el centre d'interpretació com les exposicions al túnel haurien de ser "dinàmics, atractius i didàctics, no només per a turistes, sinó per als col·legis i gent d'aquí que no coneix l'àmplia i rica història de Palma".

El regidor de Participació Ciutadana, Alberto Jarabo, va dir després de la presentació d'ARCA que la idea li sembla "interessant, com les d'altres col·lectius, i l'Ajuntament està analitzant la viabilitat de les propostes amb la compatibilització d'espais i usos". El govern d'esquerres també té en ment utilitzar aquest equipament per ampliar el pàrquing, possibilitat que ARCA rebutja amb rotunditat.

**Adaptació de la nota de Raquel Galán a Diario de Mallorca, publicada el 15/01/2020.*

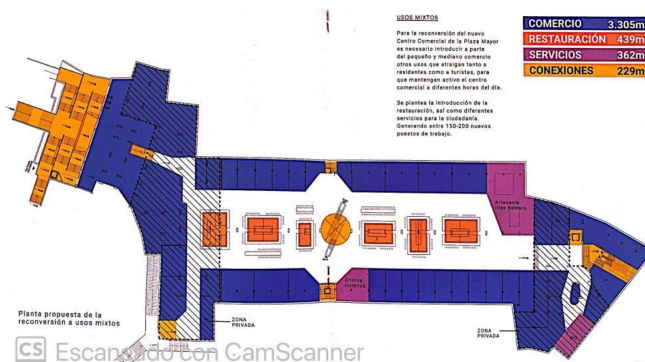

ASSOCIACIÓ DE COMERCIANTS DE LA PLAÇA MAJOR: proposta de reconversió de les galeries comercials

L'Associació de Comerciants de la Plaça Major va presentar aquest mes la seva proposta per a les galeries comercials que hi ha a sota de la plaça Major, que combina comerç, gastronomia, artesanía i serveis. "Apostaríem per fer unes galeries atractives tant per a residents com per a turistes, que convidin a passejar i amb accessos ben assenyalats i adaptats a les persones amb mobilitat reduïda", ha dit el president de l'Associació de Comerciants de Plaça Major, Andreu Isern, que ha estat l'encarregat de presentar la proposta de projecte.

Isern ha explicat que la seva proposta solucionaria "la problemàtica de la manca de connexió entre la part de baix i de dalt de la plaça". Així, un dels punts forts de la proposta dels comerciants és la connexió de la Rambla amb la Plaça Major mitjançant un ascensor exterior. També es planteja ubicar un ascensor amb forma de cúpula al centre de la plaça que connectaria aquesta amb el pàrquing i les galeries, i els donaria visibilitat.

En la proposta dels comerciants, es destinen 3.305 m² a espais comercials, 439 m² en restauració i 362

m² a serveis; com una oficina turística, banys públics de pagament. Pimeco calcula que amb unes galeries d'aquestes característiques es generarien entre 150 i 200 llocs de treball. "La idea seria que a les noves galeries siguin referent de qualitat de la gastronomia i de productes mallorquins, ja que al centre de Palma és molt difícil trobar cuina tradicional mallorquina", ha dit Isern.

**Adaptació de la nota publicada per PIMECO a la seva web.*

Entrada a l'espai de Geltoki, projecte d'economia social a l'antiga estació d'autobusos de Pamplona.
Foto: Diàrio de Navarra.

GELTOKI

És possible que la ciutadania gestioni espais públics?

Redacció Ciutat.- Geltoki és el nom del projecte ubicat a la zona de les taquilles i cafeteria de l'Antiga Estació d'Autobusos de Pamplona (en desús durant 10 anys). És un "Espai d'economia social, solidària i cultural" al centre de la ciutat demandat per una àmplia base social, representada per associacions i entitats socials i impulsat per l'Associació Geltoki Iruñea i l'Ajuntament de Pamplona. Un espai de 1.000 metres quadrats ocupats per un bar i una botiga, tots dos abastits amb productes locals, i una part cultural oberta a artistes locals i entitats. És un espai municipal gestionat, mitjançant concessió, per la unió de l'Associació REAS Navarra, Fundació Traperos de Emaús, el Consell de la Producció Agrària Ecològica de Navarra, EHNE Nafarroa i l'Associació d'Elaboradors d'Aliments Artesans.

D'ença que es va obrir públicament l'espai el juny de 2018 el projecte Geltoki s'ha convertit en un referent de l'economia social i solidària, la sobirania alimentària i la cultura a l'estat. Fa unes setmanes, quan el regidor de Participació Ciutadana, Alberto Jarabo, va anunciar que l'Ajuntament tenia previst convocar un concurs d'idees per definir l'ús de les galeries, va mencionar Geltoki com un exemple a seguir a la plaça Major. "Hi ha molts models similars i la plaça Major s'hi pot assemblar", va reconèixer.

En el cas de Geltoki, l'Ajuntament de Pamplona ha estat un aliat imprescindible perquè el procés sigui un èxit. "Varen apostar pel projecte. Per a les obres de recondicionament l'espai de l'antiga estació

d'autobusos l'Ajuntament va fer una inversió de 700.000 euros", ens explica Katrin. També va apostar per fer del procés de gestió una experiència de participació ciutadana.

L'11 de març Katrin Guinea, coordinadora de Geltoki, i Ainhoa Iriarte, responsable de la seva botiga, van arribar Palma convidades per la Plataforma Zona Zero per participar a la taula rodona "Experiències urbanes de participació ciutadana". L'estat d'alarma va arribar i la xerrada no es va poder realitzar fins al juny, però Katrin i Ainhoa van poder visitar la plaça Major i les seves galeries acompanyades de membres de la plataforma Zona Zero.

Mesos després, amb el món capgirat per una pandèmia que no esperàvem, parlem per telèfon amb na Katrin, qui rememora la seva visita a les galeries de la plaça Major en aquells dies estranys. "Ens va semblar que té un potencial impressionant, és molt més gran que Geltoki!", ens diu. Efectivament, l'àrea de les galeries de la plaça Major quadruplica les dimensions del projecte de Pamplona. "Es podrien fer les tres línies que tenim (bar, botiga de productes locals i zona cultural) i fins i tot alguna més", s'imagina la coordinadora de Geltoki. "Es podria fer un espai de coworking, laboratoris d'idees, locals per artistes i creatius, sales de reunions per entitats i col·lectius, etc. També es podria habilitar una sala d'usos múltiples per conferències o espectacles", continua.

Galeries de l'antiga estació d'autobusos d'autobusos de Pamplona, en desús durant 10 anys. Foto: Diario de Navarra.

Com ella ho explica a partir de l'experiència de Geltoki, és important que hi hagi una botiga on els veïns i veïnes puguin abastir-se de productes locals. El bar, en el cas de Geltoki i altres projectes similars, és el que dóna més beneficis i contribueix a la supervivència econòmica del projecte. I les activitats culturals, a parer seu, han de ser gratuïtes, però intentar mantenir-les amb algunes subvencions.

A part de les possibilitats espaials, des de Geltoki, per la seva experiència, també veuen molt valuós si el procés és finalment participatiu i que impliqui a la

ciutadania, com va ser en el seu cas. “És un procés llarg però molt enriquidor”, explica Katrin, “per a la ciutadania és molt important recuperar espais que creien perduts: en el cas de la plaça Major pel turisme, en en nostre cas, que també estam al centre de la ciutat, per les grans superfícies”. L'antiga estació d'autobusos de Pamplona està enganxada al Corte Inglés, que el volia comprar. “Vàrem guanyar la batalla i ara Geltoki és de la ciutadania”, diu, satisfeta, la seva coordinadora.

Christoph Hafner, de la Plataforma Zona Zero, amb Katrin Guinea i Ainhoa Iriarte, de Geltoki, a la seva visita a les galeries de la plaça Major de Palma. Foto: Diario de Mallorca.

Col·lecció Guillem Mas, ASIM

Plaça Major, 1955...
i al 2021?

PLAÇA MAJOR

PER A LA GENT

Per Sant Miquel iniciam LA CUSTÒDIA AGRÀRIA A S'HORTA DE DALT

Per Lluïsa Dubon, presidenta de Palma XXI, i
Juanjo Suárez, coordinador de projectes de la
Fundació Iniciatives del Mediterrani

Foto: Jaume Gual

Ja fa un temps, des de Palma XXI vàrem començar a posar la llavor d'un projecte pilot molt engrescador i que consideram s'ajusta a l'estratègia de Ciutat en el mitjà i el llarg termini. Com és sabut, des de l'Ajuntament de Palma i el Govern s'està impulsant la creació d'un parc agrari a la zona nord del municipi amb l'objectiu d'assegurar la preservació del paisatge i incentivar la reactivació del sector primari. El Parc Agrari és un projecte clau per Ciutat per les seves implicacions tant en qüestions ambientals (com a adaptació al canvi climàtic), paisatgístiques (per a la conservació de l'entorn rururbà), econòmiques (pel que fa a la incentivació de l'activitat agrícola i ramadera, així com a la producció ecològica i de proximitat) o culturals (en relació amb el patrimoni hidràulic i la tradició agrària).

Per tal d'aportar la nostra part al desenvolupament del futur Parc, en els darrers mesos hem anat treballant en dues línies d'acció. D'una banda, hem organitzat diverses activitats divulgatives dirigides als veïnats de la zona i del conjunt de Ciutat; i de l'altra, hem desenvolupat les eines de custòdia agrària per tal de posar en marxa un projecte pilot.

Gràcies a la col·laboració del Consell de Mallorca i el suport de la Fundació Iniciatives del Mediterrani, de juny fins a setembre hem dut a terme el projecte "Compartim al Nord. Projecte intergeneracional d'intercanvi d'experiències i enfortiment del teixit sociocultural als barris del Districte Nord de Palma." En les activitats han participat a més diverses entitats com l'Associació de Veïnats del Secar de la Real, l'Associació de Veïnats de Son Sardina, l'Associació de Producció Agrària Ecològica de Mallorca - APAEMA, l'Obra Cultural Balear amb el projecte *Paraula*, Arquitectives, Balears Verd/ArtifexBalear, la Biblioteca de Son Sardina o la Comunitat de Regants de la Siquia d'en Baster.

D'altra banda, hem mantingut diverses reunions amb veïnats i propietaris de finques a la zona, així com amb pagesos, cooperatives, Universitat de les Illes Balears, Ajuntament i Conselleria d'Agricultura, per tal de definir els detalls i les possibilitats de signar convenis de custòdia agrària i arrencar així amb un projecte pilot que comenci a fer visible les possibilitats del futur parc agrari.

L'any agrícola comença tradicionalment per Sant Miquel, el 29 de setembre, moment en què se signaven els contractes. Gràcies a la col·laboració de propietaris, pagesos i entitats, en aquestes dates començarà també la primera experiència d'aquest projecte pilot de Palma XXI amb el primer acord de custòdia agrària a la zona de s'Horta de Dalt. Amb molta il·lusió de totes les parts, esperam que aquesta experiència doni molts bons fruits (figuradament i també literalment!).

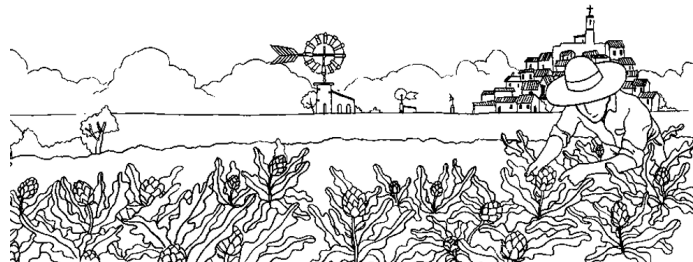
El primer resultat, puntual però important, ha estat la recuperació del safareig a la finca de Son Espases gràcies a la col·laboració a tres bandes entre la Comunitat de Regants de la Siquia d'en Baster, la direcció de l'Hospital de Son Espases i Palma XXI. El safareig, que es trobava en mal estat i ple d'escombraries, llueix ara completament recuperat i

El safareig de Son Espases en el moment de rebre novament l'aigua de la siquia d'en Baster el passat mes d'agost. Foto: Ricard Terrades.

Compartir al Nord

"Projecte intergeneracional d'intercanvi d'experiències i enfortiment del teixit sociocultural als barris del Districte Nord de Palma"

Entre el mesos de juny i setembre, Palma XXI, amb la col·laboració del Consell de Mallorca i el suport de la Fundació Iniciatives del Mediterrani, va dur a terme el projecte "Compartir al Nord". El nexa d'unió de les activitats programades va ser la cultura, quant a recuperació dels valors tradicionals del camp, per tal de conservar el gran ventall de valors relacionats que s'estan perdent. També la recuperació del paisatge agrari, la sobirania alimentària i el producte local, en relació amb el futur parc agrari de Palma que s'està iniciant en aquesta zona de Ciutat i que ha de permetre una major implicació de tota la ciutadania amb un gran projecte il·lusionant.

El futur parc agrari a Son Sardina

3 de juliol. Paraula - Centre de Serveis Lingüístics, AV Son Sardina i Palma XXI

Aquesta activitat va comptar amb l'assistència de persones que actualment fan intercanvi lingüístic per aprendre la llengua catalana i amb veïnats de Son Sardina. La primera part de la jornada va anar dirigida a conèixer a grans trets el projecte de Parc Agrari i l'objectiu d'assolir més sobirania alimentària a la ciutat. La segona part es va desenvolupar a dues finques de la zona per tal d'apropar-nos a la realitat de l'entorn agrari local.

Debat i col·loqui entorn de "Ses 3 fonts"

24 de setembre a Son Sardina i 29 de setembre al Secar de la Real. AV de Son Sardina, AV del Secar de la Real, Comunitat de Regants de la Siquia d'en Baster i Palma XXI.

"Ses 3 fonts" és un magnífic documental produït i dirigit per Rafel M. Creus i Joan Bonet que fa un recorregut històric pel viatge de l'aigua de les fonts de la Vila, d'en Baster i de Mestre Peredeixa constància de l'enorme valor ambiental, històric i patrimonial d'aquestes tres fonts i tot el que han suposat, fins i tot en la determinació de la ubicació de la ciutat de Palma. Mitjançant la recerca d'imatges de gran qualitat i diverses entrevistes, es dona veu a tots els implicats en la gestió de l'aigua: pagesos, propietaris, tècnics, veïnats...

Amb el fil conductor de l'aigua, vàrem establir un debat posterior amb intervencions de Lluïsa Dubon, Dra. en Geografia i presidenta de Palma XXI; Margalida Mulet, Dra. en Antropologia Social; i Biel Horrach, Dtor. en Arquitectura i director general d'Urbanisme de l'Ajuntament de Palma.

Activitat fotogràfica familiar "Amb 3 mirades"

18, 23 i 25 de setembre. Arquitectives i Palma XXI

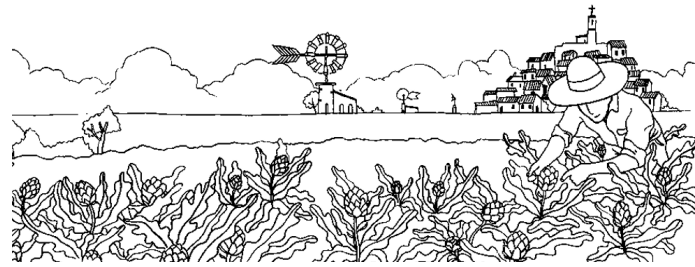
Amb un itinerari guiat per Cristina Llorente, es va fer un recorregut per la història de la zona nord de Palma, que és també la història del conjunt de Ciutat. Començant pels orígens romans, passant pels temps de la Conquesta de Jaume I i arribant fins a l'actualitat, amb la proposta d'implantar el futur parc agrari, que possibilitarà la recuperació de l'antiga horta de Palma, avui quasi inexistent. En l'itinerari s'observava clarament l'evolució experimentada en aquest indret, on ara hi conviu una part viva de la història de Palma amb grans infraestructures i multitud d'habitatges, que resten el protagonisme original del Monestir medieval i de la presència de l'aigua.

Foto: Carol Bautista, Naiara i Ainhoa de los Llanos.

Compartir al Nord

"Projecte intergeneracional d'intercanvi d'experiències i enfortiment del teixit sociocultural als barris del Districte Nord de Palma"

Curs sobre tradició i innovació en agricultura

18 i 28 de setembre. ArtifexBalear/Balears verd i Palma XXI

Amb la iniciativa del projecte Balears Verd d'en Miquel Ramis com a fil conductor, amb aquest curs es va fer un repàs per les diferents tècniques tradicionals emprades en agricultura i en la proposta d'agricultura regenerativa com a tècnica per a recuperar el sòl i millorar la productivitat.

Taula rodona sobre el futur de l'agricultura a Palma

30 de setembre. APAEMA, ArtifexBalear/Balears Verd i Palma XXI.

Nofre Fullana (APAEMA), Toni Feliu (pagès) i Miquel Ramis (impulsor del projecte Balears Verd) varen participar en aquesta taula rodona moderada per Lluïsa Dubon (presidenta de Palma XXI).

Es pot veure al canal de Youtube de Palma XXI.

Exposició fotogràfica "Amb 3 mirades"

Des del 29 de setembre a la Biblioteca de Son Sardina. AV Son Sardina, Biblioteca de Son Sardina i Palma XXI

Des del 29 de setembre, i durant dues setmanes, es pot visitar a la biblioteca de Son Sardina "Amb 3 mirades". Aquesta exposició compta amb imatges de les activitats familiars, amb les mirades d'infants i adults. La tercera mirada és la del geògraf i fotògraf Jaume Gual, que ens presenta els paisatges i els detalls que configuren aquesta zona del nord de Ciutat.

Aquesta exposició serà itinerant per diferents indrets de la zona, per tal de continuar amb el procés de donar a conèixer aquest projecte a la ciutadania.

NOTÍCIES DE CIUTAT

L'Ajuntament de Palma cedeix parcs, places, casals de barri i poliesportius a les escoles

Ara Balears, 03/09/2020.- L'Ajuntament de Palma cedirà parcs, carrers, places, jocs infantils, casals de barri, poliesportius i pistes esportives a centres educatius de la ciutat per poder abaixar ràtios i garantir la distància de seguretat entre alumnes.

Cort tramita de nuevo la prohibición de construir todo el patio interior de manzana

Diario de Mallorca, 03/09/2020.- El ayuntamiento de Palma está tramitando de nuevo la modificación de una serie de artículos de las actuales normas urbanísticas, que permiten, entre otras cosas, construir la totalidad de las plantas bajas de los patios interiores de manzana, lo que, a juicio del equipo de gobierno, supone en algunos casos "incrementos injustificados del aprovechamiento urbanístico sin ninguna compensación para la ciudad".

Palma 30 será una realidad a mediados de octubre

Cadena Ser, 22/09/2020.- Desde el consistorio insisten que se trata de una medida para pacificar el tráfico y cambiar el modelo de ciudad y que las calles sean lo mismo para coches que para bicicleta y patinete. También aseguran que traerá menos velocidad, menos ruido y evitarán víctimas de accidentes de tráfico.

Cort estudia nuevas exenciones o rebajas de la tasa de terrazas en 2021

Última Hora, 25/09/2020.- El equipo de Gobierno del Ajuntament de Palma estudia un plan global de nuevas ayudas para los restauradores y otros empresarios para 2021, que puede incluir algún tipo de exención –no del 100 % como ahora– o rebaja del pago de la tasa de terrazas, además de la posibilidad de seguir ocupación zonas de aparcamiento.

Autoritat Portuària tiene 13 peticiones de escalas de cruceros para octubre

Última Hora, 29/09/2020.- Después de un cese total e ininterrumpido en la llegada de cruceros turísticos a Palma desde la entrada en vigor del estado de alarma a mediados del pasado mes de marzo, la Autoritat Portuària de Balears (APB) prevé para el próximo mes de octubre reanudar esta importante actividad turística, con un total de 13 escalas.

Cort paralizará el desarrollo urbanístico de Son Puigdorfila

Última Hora, 14/09/2020.- La gerencia de Urbanismo aprobará este martes la paralización urbanística de Son Puigdorfila (entre la vía de cintura, el camino de Son Rapinya y la avenida Picasso).

Creix un 140% el nombre de famílies que s'han beneficiat d'ajudes a Palma des de l'estat d'alarma

IB3 Notícies, 24/09/2020.- L'Àrea de Benestar Social de Palma ha passat de gestionar 5.000 famílies a 12.000 des de l'inici de la crisi sanitària, això és un augment del 140 per cent. De fet, a dia d'avui, el Consistori ha gastat 7 milions d'euros en ajudes quan, a principis d'any, el pressupost era de 4,6 milions d'euros.

futur de Palma

ENTITATS TREBALLANT
PEL MODEL DE CIUTAT

La Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Palma compleix 40 anys

A l'Arxiu del Regne de Mallorca es va celebrar el primer dels actes emmarcats en el 40è. Aniversari de la Federació, una taula: "Moviment veïnal, una eina transformadora". L'acte finalitzarà amb unes conclusions totalment determinants: El moviment veïnal per la nostra ciutat és en si mateix una eina de transformació i una garantia de participació envers de la Federació.

ARCA adverteix de la pèrdua d'identitat de l'Eixample davant la passivitat municipal

A un comunicat emès per l'entitat, es lamenten: "L'edifici del carrer Reina Maria Cristina núm. 70 serà esbucat. El més greu del cas no és únicament que es perdi autenticitat de l'Eixample, sinó que el nou edifici que el substituirà excedirà en alçades el seu enorn i podrà tenir cosos volats sobre la façana, fet que romprà la línia del carrer".

La Fundació Darder Mascaró organitza l'Escola de Polítiques Locals

Aquest mes s'ha iniciat una nova edició de l'Escola de Polítiques Locals, en la qual hi participen més d'una trentena de regidors i regidores i militants de base a nivell local de MÉS per Mallorca.

L'escola és oberta a tothom, i la metodologia es basa en ponències introductòries d'experts als diferents temes, com sobretot en l'intercanvi de sabers i experiències de polítiques municipalistes desplegades als diferents ajuntaments de l'illa.

ARCA

Cercle
d'Economia
de Mallorca

PALMAXXI

FEDERACIÓ D'ASSOCIACIONS
DE VEÏNS DE PALMA

JAMM
JOVES ARQUITECTES DE MALLORCA

Xarxa
per a la
inclusió
social
EIA
ILLES BALEARS

COPIB
Col·legi Oficial de Psicologia
de les Illes Balears

Fundacions
Darder
Mascaró

COL·LEGI OFICIAL
D'ARQUITECTES
ILLES BALEARS

LA CIUDAD CUÁNTICA

Por Lourdes Durán

El mundo mira a Venus y aquí nos cuarteán

Los bosques se queman, los continentes se hunden, el aire se llena de polvo irrespirable y un virus colapsa la Tierra. No es el inicio de una serie. Es la realidad aunque parece ficción. “El mundo se derrumba y nosotros nos enamoramos”, le dice Humphrey Bogart a Ingrid Bergman en Casablanca. Me pongo esta tirita emocional porque necesito primeros auxilios como esta película.

Palma se está cuarteando por barrios cuyos habitantes se sienten apestados. Se han confinado a miles de residentes en las zonas más castigadas por el desequilibrio social y económico lo que les hundirá aún más en la ponzoña. Enfermos, pobres y estigmatizados. Un clásico. Solo que este virus no atiende razones de cartera. Viaja mucho. Hoy cerrarán también Arquitecte Bennàssar y aledaños. La próxima semana podrían acotar otro pedazo de la ciudad.

Me imagino el siguiente escenario: chico conoce a chica, se gustan de hace tiempo, de verse en el barrio, pero uno vive en Arquitecte Bennàssar y la otra en Alfons el Magnànim. Uno ha sido confinado y la otra se puede mover libremente a excepción de la Palma prohibida, para ella el barrio donde vive él. Van a vivir un amor de empalizada. “El mundo se derrumba y nosotros nos enamoramos”. Una pequeña Casablanca entre dos calles de Palma.

Llevamos meses sorteando el dilema entre salud y encierro o enfermedad y libertad. El verano ha sido un balón de oxígeno solo que algunos se han dado tal chute que nos han puesto a todos en peligro. ¡Gracias homo sapiens!

Paradójicamente, a la proliferación de achuchones y lógicos contagios, sumarles gestos mínimos de rechazo, de temor, de aislamiento voluntario entre algunos de sus vecinos, entre algunas de sus amistades, incluso entre sus familiares. ¿No han percibido rasgos de huida? Yo sí.

La desconfianza está ganándole el pulso a las buenas intenciones porque el virus no solo enferma el cuerpo, desorienta las emociones. El temor al contagio nos vuelve recelosos. De ahí un paso a convertirnos en delatores si la situación se endurece. Repasemos la historia.

Il·lustració: Toni Salvà.

Al amanecer y al anochecer, elevamos la vista y ahí está Venus, la luminosa, el llamado planeta del amor y la belleza según las mitologías. En el patio de vecinos que es el sistema solar, Venus es uno de los más cercanos a la Tierra. Esta semana nos hemos despertado y dormido mirando el planeta dorado. Un grupo de científicos ha detectado un gas maloliente, que huele a ajo y a pescado podrido, la fósfora o fosfano, en la atmósfera de Venus, que podría indicar que hay indicios de vida. Entre la comunidad científica el alboroto es tremendo: es una buena teoría pero hay que demostrarla.

“Si hay vida en él, habrá en muchos otros lugares”, indica Clara Sousa-Silva, una investigadora del MIT (Instituto de Tecnología de Massachussets), y participante en este hallazgo, que llega en un momento que la Tierra necesita agarrarse a cualquier atisbo de esperanza fiable, no un bulo, ¡que ya vamos servidos!

Nota: La periodista i escriptora Lourdes Durán publica els seus articles cada setmana a la web de Palma XXI, acompanyats per les il·lustracions de Toni Salvà.

Guia urbana de Palma: Pere Garau

1 Plaça de Francesc Garcia Orell (1934)

La coneguda com plaça de les Columnes fou dissenyada per l'arquitecte Guillem Forteza Piña i dedicada al militar i polític mallorquí, també regidor de l'Ajuntament de Palma. D'influències noucentistes i clàssiques, queda envoltada per nombrosos edificis d'alt valor arquitectònic, com l'antic Hostal Balears o els edificis racionalistes dels anys 30 i 40, situats als xamfrans de la mateixa plaça.

Imatge: FAM.

2 Mesquita Abderrahman

L'onada migratòria arribada en les darreres dècades fomenta la convivència en el barri de diferents cultures i tradicions. La comunitat islàmica, a més de comerços alimentaris propis, ha establert a la zona varis llocs de culte. La mesquita del carrer Joan Mestre és la més característica, amb una estètica que emula els temples tradicionals.

Imatge: Arquitectives.

3 Les Cent Cases (1925 - 1934)

La idea de la seva construcció va néixer el 1923, quan un grup de carters decidí edificar els seus propis habitatges, "humils però de qualitat". Amb aquest objectiu, formaren una cooperativa de treballadors a la qual anomenaren La Redención del Hogar, integrada per cent socis que aportaven dues pessetes a la setmana.

Les vivendes, encarregades a l'arquitecte Carles Garau, s'estructuraren en mòduls de quatre habitatges, tots amb pati interior i cisterna. Recentment, el conjunt ha estat inclòs en el Catàleg de protecció d'edificis de l'Ajuntament de Palma.

Imatge: Moment del sorteig de les cases (ARCA)

4 Mercat de Pere Garau (1943)

Aquest equipament es construí per donar servei als antics barris de La Paloma, Son Coc, Son Canals i Son Real. L'edifici, d'estil regionalista, va ser projectat per l'arquitecte Guillem Forteza Piña, amb façanes amb arquitravi i arcades adaptades a les necessitats de l'edifici. Tres dies a la setmana, els pagesos i agricultors venen els seus productes a l'exterior del mercat, convertint-lo en un dels més apreciats de Palma.

Imatge: mercatperegarau.es

5 Clínica Valdés (1924 - 1940)

L'edifici, construït en dues fases diferenciades, fou encarregat a Guillem Forteza Piña per a la instal·lació de la clínica quirúrgica del Dr. Francisco Valdés. L'exterior combina l'estil regionalista amb el racionalista, que marca la segona fase del projecte, mentre que a l'interior destaca la varietat de rajoles hidràuliques i el refugi de la Guerra Civil, trobat durant la rehabilitació de l'edifici i conservat en el seu estat original.

Imatge: Arquitectives

6 Casa Ferrer (1939) i Can Fullana (anys 30)

Situats l'un d'envora l'altre, aquests edificis plurifamiliars projectats per l'arquitecte Guillem Forteza Piña, són dos dels múltiples exemples d'arquitectura racionalista que es troben a la barriada.

Imatge: Arquitectives.

7 Carrer de Josep Darder Metge

Tot i que va ser dissenyat pel pla Calvet, aquest carrer no es va obrir fins la segona meitat del s.XX. Tal i com indica la placa situada en el mateix passeig, els terrenys que ara ocupa albergaven la possessió, el molí i el safreig de Son Canals.

Imatge: Arquitectives.

Versió express

Més a www.palmaxxi.com

Un projecte de:

Amb el suport de:

CIUTAT

REVISTA DE PALMA

PALMA XXI